

Investigation of the perception about earthquake based on elementary school students' opinions

Depreme ilişkin algının deprem yaşayan ilköğretim öğrencilerinin görüşlerine dayalı olarak incelenmesi¹

Fuat Tanhan²
Gamze Mukba³

Abstract

Earthquakes, which disturb the routine of life, influence psychology of adults and children negatively as the other disasters. In addition to that earthquakes can cause the psychological distress in children such as cognitive, emotional and behavioral problems as well as lack of confidence and despair against future. In order to scope of interventions after earthquake, it can be significant to reveal how the elementary school students experienced and perceived the earthquake after that disaster. For this purpose, the students' perceptions of the earthquake and psycho-social impacts of that among students have been studied according to the opinions of those. The research is done based on descriptive survey model within the qualitative research model including semi-structured interview method. The subject group of the research is 23 volunteers consisting of 12 girls and 11 boys all of whom experienced the Van earthquake attending secondary school at Van city center. Moving onto the results, students stated that they were outside; they were running their homes to find out the status of their families during the earthquake and just after that.

Özet

Yaşamın doğal akışını bozan diğer afetler gibi depremler de, hem yetişkinlerin ve hem de çocukların psikolojisi üzerinde birçok olumsuz etkiler bırakır. Depremler, çocuklarda birçok bilişsel, duyuşsal ve davranışsal problemin yanı sıra, güven duygusunun yitimi ve geleceğe karşı umutsuzluk gibi psikolojik sorunlara neden olabilir. Deprem yaşayan ilköğretim öğrencilerinin depremi nasıl deneyimlediklerinin ve anlamlandırdıklarının bilinmesi deprem sonrası uygulanabilecek müdahaleler kapsamında önemlidir. Bu amaçla bu çalışmada öğrencilerin depreme ilişkin algıları ve depremin öğrenciler üzerindeki psiko-sosyal etkileri, Van depremini yaşayan ilköğretim öğrencilerinin görüşlerine dayalı olarak belirlenmesine çalışılmıştır. Araştırma, nitel araştırma kapsamında tarama modelinde gerçekleştirilmiş olup yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubu, Van İl Merkezinde bulunan ilköğretim okullarının ikinci kademesinde okuyan, Van Depremi'ni yaşayan ve araştırmaya gönüllü katılan 12 kadın; 11 erkek olmak üzere toplam 23 öğrenciden ibarettir. Araştırmada öğrenciler, deprem olduğu

¹ Bu çalışma, 26-28 Mayıs 2014 tarihinde "3rd International Counseling and Education Conference"- ICEC adlı konferansta sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

² Assistant Professor, Yüzüncü Yıl University, Faculty of Education, Psychological Counseling and Guidance Department, fuad65@gmail.com

³ Student of Ph.D., Yüzüncü Yıl University, Faculty of Education, Psychological Counseling and Guidance Department, voicetosilence@hotmail.com

Keywords: Earthquake, the perception of earthquake, students' opinions.

sırada ve sonrasında dışarıda olduklarını, kaçtıklarını, eve ailelerinin durumunu öğrenmek için hemen eve geldiklerini belirtmişlerdir.

[\(Extended English abstract is at the end of this document\)](#)

Anahtar Kelimeler: Deprem, Depreme İlişkin Algı, Öğrenci Görüşleri.

Giriş

Doğal afetler, insanların fiziksel bütünlüğünü tehdit etmeleri nedeniyle bu gibi durumları deneyimleyen insanlar üzerinde duygusal, bilişsel ve bedensel sıkıntılara yol açabilmektedir. Aniden meydana gelmeleri, çok geniş bir alanda etkili olmaları, yıkıcı etkileri ve ölüme neden olmaları gibi özellikleriyle depremler, doğal felaketler içinde önemli yere sahiptir (Berkem, Çevikaslan ve Sabuncuoğlu, 2003). Deprem yaşayan birinin dünyası incelediğinde, birkaç saat önce yemek yediği lokantanın aniden çöktüğünü görmesi, sevdiği kişilerin bir kısmının ani olarak yaralandıklarını görmesi gibi durumlar görülebilmektedir (İşmen, 2006). Diğer bir ifadeyle beklenmedik bir anda meydana gelen deprem gibi bir doğal afet, bireyin birkaç saat önce sahip olduğu nesne, barınak ya da sevdiği kişilerin kaybına neden olabilir. Birey, ani bu olay karşısında sevdiği bazı kişileri, nesnelere ve güvenli algıladığı bazı yerleri kaybedebileceği gibi tüm bu sahip olduğu nesnelere kaybetme korkusu da yaşayabilir. Bu nedenle deprem gibi doğal afetler, “travmatik olay” olarak nitelendirilebilmektedir.

Kişinin gerçek bir ölüm ya da ölüm tehdidi, kendisinin ya da başkasının fiziksel bütünlüğüne bir tehdit olayını yaşama durumuna travmatik olay denilmektedir (DSM-IV-TR). Kişiler, deprem gibi kitlesel etkileri olan olaylar karşısında, birtakım travma sonrası stres tepkileri sergileyebilmektedir. Travma sonrası stres tepkileri, yaşanan ani olayla ilgili korkutucu rüyalar görülmesi, travmaya eşlik eden düşünce, duygu ya da konuşmalardan kaçınma eğilimi, insanlardan uzaklaşma, travmaya dair bazı ayrıntıları hatırlayamama gibi birtakım psikolojik etkileri oluşturmaktadır (DSM-IV-TR). DSM-V-TR’de ise travma sonrası stres tepkileri, süreklilik gösteren duygu durumlarının gözlenmesi (dehşet, öfke, utanç gibi), önemli etkinliklere yönelik ilgide ya da katılımında belirgin biçimde azalma olması, diğer insanlardan kopma ya da yabancılaşma durumu, odaklanma sıkıntıları, her an tetikte olma durumu, günlük işlevlerin azalma durumu olarak sıralanabilmektedir.

Tıpkı yetişkinler gibi çocuklar ve ergenler de deprem gibi travmatik bir olay deneyimlediklerinde birtakım psikolojik tepkiler verebilirler. Bu tür durumlar karşısında çocuk ve ergenlerde, uykuya dalamama, sık uyanma gibi uyku bozuklukları, çabuk öfkelenme, ani ses karşısında aşırı irkilme, olayın yeniden olacağı düşüncesi, aşırı uyarılmışlık hali, aile ilişkilerinin bozulması, yoğun kaygı, depresyon belirtileri, bedensel yakınmalar ve geleceğe yönelik umutsuz

düşünceler gibi birtakım travma sonrası stres tepkileri gözlenebilir (Fan, Zhang, Yang, Mo ve Liu, 2011; Şenol, 2006). Yapılan bazı araştırmalarda, deprem gibi doğal afet yaşayan çocukların TSSB, depresyon gibi farklı psikolojik sorunları eş zamanlı olarak göstermedikleri, çocuklar üzerinde bu tepkilerin farklı zamanlarda da ortaya çıkabildiği (afettan sekiz ay sonra gibi) ve yıkıcı etkiler yaratabildiği belirtilmektedir (Lai, Greca, Auslander ve Short, 2013). Özellikle deprem gibi felaket yaşayan çocuk ve gençlerin bu ani olay sonrası yaşadıkları yerlerden uzaklaşmaları ya da sevdiklerini kaybetmeleri gibi durumlar onların geleceğe yönelik umutsuzluk gibi duygular geliştirmelerine neden olabilmektedir (Betancourt ve Kahn, 2008; akt: Mutch, 2013). Diğer bir ifadeyle çocuk ve ergenler, yaşamlarını geçirdikleri evlerinden ani bir olay sonrası uzaklaşmaları, başka yerlere göç etmeleri, bu ani olayla birlikte sevdikleri ve güvendikleri insanların kaybını görmeleri ya da duymaları nedeniyle geleceğe yönelik umutsuz ve karamsar duygular geliştirebilmektedir. Yapılan araştırmalara bakıldığında bireyler travma sonrası süreçte olumsuz tepkiler yaşayabilecekleri gibi birtakım olumlu değişimler de yaşayabilmektedir.

Bireyin yaşadığı travmatik anı sonrası sevdiği biri tarafından gördüğü sosyal destek gibi durumlar o bireyin olay sonrası birtakım olumlu özellikler ve umut içeren düşünceler edinmesine neden olabilir (Meyerson, Grant, Carter ve Kilmer, 2011). Bu durum “travma sonrası büyüme kavramını” öne çıkarmaktadır. Bazı insanlar, ani bir olay sonrası hayatlarına normal olarak devam edebilirlerken bazıları ise ani bir olay sonrası hayatlarında “daha başarılı” olabilmektedirler (Yang, Yang, Liu, Tian, Zhu ve Miao, 2010). Xu ve Liao (2011), araştırmalarında depremi yaşayan bireylerin yaşadıkları bu ani olaydan bir yıl sonra hayatlarında olumlu değişimlerin artış gösterdiği ve travma sonrası büyüme kavramının uzun süreli etkili olduğu sonucunu bulmuşlardır. Görüldüğü gibi beklenmedik bir olay karşısında bireylerin yaşamlarını olumlu yönde etkileyen değişimler de söz konusu olabilmektedir. Bireylerin deneyimledikleri deprem gibi ani ve beklenmedik olaylardan etkilenme durumları ve yaşamlarındaki değişimler, bireylerin o olayı anlamlandırma durumlarına göre farklılaşabilmektedir.

Çocuk ve ergenlerin de deprem felaketi karşısındaki ve sonrasındaki tepkileri, birbirinden farklılık gösterebilir. Birtakım çocuklar depremden hemen sonra tepki gösterebilecekleri gibi birtakım çocuklar günler, haftalar hatta aylarca bir şey olmamış gibi davranıp daha sonra depremin etkilerini dışı vurabilirler (Berument, Sayıl ve Uçanok, 1999; akt: Erkan, 2010). Çocuğun ya da ergenin, yaşam tehdidine yönelik öznel algısı, travmaya maruz kalma öyküsü, başa çıkma becerileri, genel kaygı düzeyi, cinsiyeti ve yaşı gibi sahip olduğu özellikler travma sonrası stres bozukluğu düzeyinde rol oynamaktadır (Hızlı, Taşkıntuna, Işıklı, Kılıç ve Zileli, 2009). Diğer bir ifadeyle çocuk ve ergenlerin deneyimledikleri travmatik olaylardan etkilenme düzeyleri, travmatik anıyı anlamlandırma durumlarına, nasıl algıladıklarına, çevrelerindeki sosyal desteğe ve kişilik özelliklerine

göre farklılık göstermektedir (Pfefferbaum, 1997; akt: Zhang, Jiang, Ho ve Wu, 2011). Görüldüğü gibi çocuk ya da ergenin yaşanan travmayı nasıl deneyimlediği, travmatik anıya atfettiği anlam, sahip olduğu kişilik özellikleri ve çevresinde var olan sosyal kaynaklar, onun yaşadığı travmadan ne derece etkilendiğini belirleyebilmektedir.

23 Ekim 2011'de, Van'da (Türkiye) büyük çaplı bir deprem meydana gelmiştir. Van-Erciş merkezli olan bu deprem, bölgede yıkıcı hasara yol açmış ve çok sayıda can kaybına neden olmuştur. 23 Ekim sonrası, 9 Kasım 2011'de Van-Edremit'te ikinci yıkıcı deprem meydana gelmiş ve toplam 644 kişi deprem nedeniyle vefat etmiştir. 23 Ekim'deki yıkıcı depremin oluşturduğu enerjinin Hiroşima'ya atılan atom bombasının 33,2 katına, süregelen artçıların da hesaba katılmasıyla açığa çıkan enerjinin 37 atom bombasına denk geldiği kaydedilmiştir (AFAD, 2011). Bu durum, 2011 Van Depremi'nin şiddetinin yüksek olduğunu ve etki alanının da geniş olduğunu göstermektedir.

Van Depremi sonrasında, insanların büyük bir kısmının evi hasar görmüştür. Afet müdahalesi kapsamında evi hasar gören insanların, çadır ve konteynir kentlerde istihdamı sağlanmıştır. Deprem hemen ardından Van'dan diğer şehirlere yaklaşık olarak 36.000 kişinin göç ettiği kaydedilmiştir (Özceylan ve Coşkun, 2012). Deprem gibi travmatik bir olay sonrası farklı yerlere göç edilmesi ya da konteynir ve çadır gibi yerlerde yaşamın sürdürülmesi beraberinde ikincil travmalar olarak adlandırılan yeni psikolojik sıkıntıları oluşturabilmektedir. Deprem sonrası alt yapının çökmesi, temel ihtiyaçların yeteri kadar karşılanamaması, sağlık hizmetlerindeki problemler, çadır veya konteynirlerde yaşamı sürdürme ve buna eşlik eden sıkıntılar, uzun süre sürekli yaşanan artçı sarsıntılar ve yaşamın uzun süreli olarak gündelik akışına girememesi gibi sıkıntılar depremin travmatik etkilerini kitlesel hale getirebilmektedir (Kardaş, 2013). Van Depremi, kitlesel sıkıntıların yaşandığı ve ikincil travmaların gözlenebildiği afetlere örnek oluşturabilmektedir. Uzun süreli yaşanan bu kitlesel sıkıntılar, çocuk ve ergenler üzerinde birçok bilişsel, duyuşsal ve davranışsal problemin yanı sıra, güven duygusunun yitimi ve geleceğe karşı umutsuzluk gibi psikolojik sorunlara neden olabilir. Bu kapsamda, deprem yaşayan ilköğretim öğrencilerinin depremi nasıl deneyimlediklerinin ve anlamlandırdıklarının bilinmesi deprem sonrası uygulanabilecek müdahaleler kapsamında önemlidir. Bu amaçla bu araştırmada öğrencilerin depreme ilişkin algıları ve depremin öğrenciler üzerindeki psiko-sosyal etkileri, Van depremini yaşayan ilköğretim öğrencilerinin görüşlerine dayalı olarak belirlenmesine çalışılmıştır.

Yöntem

İlköğretim öğrencilerinin depremi nasıl algıladıklarını ve depremin öğrenciler üzerindeki psiko-sosyal etkilerini ortaya koymak için yapılan bu araştırma, tarama modelinde nitel bir çalışmadır. Yarı yapılandırılmış görüşme tekniği, sahip olduğu standartlar ve esnekliği nedeniyle

eğitim bilimleri araştırmalarında uygun bir teknik olarak görülmektedir (Türnüklü, 2000). Bu nedenle, bu araştırmanın verileri görüşme türlerinden yarı yapılandırılmış görüşme ile toplanmıştır. Araştırmaya katılan öğrencilerle yapılan görüşmeler, 23 Ekim 2011 Van Depremi'nden 6 ay sonra gerçekleştirilmiştir. Travmanın akut döneminde insanların acılarını yaşamalarına ve akut dönem travma sonrası stres tepkilerinin yaşanmasına olanak tanınması araştırmacılar tarafından istenmiş olup bu nedenle travmanın üstünden 6 ay geçmesi beklenmiştir. Ayrıca travmanın uzun süreli etkilerinin araştırılması ve çocukların uzun süreli travmaya ilişkin algılarının incelenmesi, ileriki dönemlerde ruh sağlığı çalışanları için ışık tutacaktır.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubu, Van İl Merkezinde bulunan ilköğretim okullarından birinin ikinci kademesinde 6.,7. ve 8. sınıfta okuyan, Van Depremi'ni yaşayan ve araştırmaya gönüllü katılan 12 kadın; 11 erkek olmak üzere toplam 23 öğrenciden ibarettir. Araştırmaya katılan öğrencilerin demografik özellikleri aşağıda Tablo.1'de gösterilmiştir.

Tablo.1 Çalışma Grubu Özellikleri

Demografik Özellikler	Sayı	Yüzde (%)
Cinsiyet		
Kadın	12	52.17
Erkek	11	47.83
Toplam Öğrenci Sayısı	23	100.0
Yaş		
12	4	17.39
13	8	34.78
14	11	47.83
Toplam Öğrenci Sayısı	23	100.0
Anne Eğitim Durumu		
Okuma yazma bilmiyor	8	34.78
Okuma yazma biliyor	3	13.04
İlkokul	7	30.44
Ortaokul	1	4.35
Lise	4	17.39
Toplam Öğrenci Sayısı	23	100.0
Baba Eğitim Durumu		
Okuma yazma bilmiyor	2	8.69
Okuma yazma biliyor	4	17.39
İlkokul	12	52.17
Ortaokul	2	8.69
Lise	3	13.04
Toplam Öğrenci Sayısı	23	100.0
Kardeş Sayısı		
1-3	5	21.74
4+	18	78.26
Toplam Öğrenci Sayısı	23	100.0
Aile aylık gelir		
0-500 TL	7	30.44

500-1000 TL	12		52.17
1000-1500 TL		3	13.04
1500-2000 TL		1	4.35
Toplam Öğrenci Sayısı	23		100.0
Deprem sonrası Evin Hasar Durumu			
Hasarsız		2	8.69
Az hasarlı	16		69.56
Orta hasarlı		4	17.39
Ağır hasarlı		1	4.35
Toplam Öğrenci Sayısı	23		100.0
Deprem sonrası yaşanan yer			
Deprem öncesi yaşanan ev	19		82.60
Çadır		3	13.04
Konteynır		1	4.35
Toplam Öğrenci Sayısı	23		100.0

Tablo.1'de görüldüğü gibi araştırmaya katılan öğrencilerin 4'ü (% 17.39) 12 yaşında, 8'i (% 34.78) 13 yaşında ve 11'i (% 47.83) 14 yaşındadır. Araştırmaya katılan öğrencilerin anne eğitim durumlarına bakıldığında; 8'i okuma-yazma bilmemekte, 3'ü okuma-yazma bilmekte, 7'si ilköğretim mezunu, 1'i ortaokul ve 4'ü lise mezunudur. Öğrencilerin baba eğitim durumlarına bakıldığında ise 2'si okuma-yazma bilmemekte, 4'ü okuma-yazma bilmekte, 12'si ilköğretim mezunu, 2'si ortaokul mezunu ve 3'ü lise mezunudur. Kardeş sayılarına bakıldığında, 5 öğrenci 1-3 arası kardeş sayısına sahipken; 18 öğrenci 4 ya da 4'ten daha fazla kardeş sayısına sahiptir. Öğrencilerin aile aylık gelirine bakıldığında 7'si 0-500 TL aile aylık gelirine sahipken, 12'si 500-1000 TL aylık gelire ve 3'ü 1000-1500 TL aylık gelire ve 1'i 1500-2000 aile aylık gelire sahiptir. Deprem sonrası evlerinin hasar durumlarına bakıldığında ise öğrencilerin 2'si evlerinin "hasarsız" olduğunu, 16'sı "az hasarlı" olduğunu, 4'ü "orta hasarlı" olduğunu ve 1'i "ağır hasarlı" olduğunu belirtmiştir. Öğrencilerin deprem sonrası yaşadıkları mekanlara bakıldığında, 19'u depremden önce yaşadıkları evde, 3'ü çadırdaki ve 1'i konteynırdaki yaşadıklarını belirtmiştir.

Verilerin Toplanması

Araştırmanın amacına göre ilköğretim öğrencilerinin depreme ilişkin görüşlerini almak amacıyla yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlanmıştır. Görüşme formunun hazırlanmasında kolay, anlaşılır sorular sorma, açık uçlu sorular sorma, soruları mantıklı bir biçimde düzenleme, yönlendirmeden kaçınma ve soruların kaynak kişinin yanıtlayabileceği verileri içermesi gibi birtakım ilkeler bulunmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2011; Karasar, 2011). Araştırmacılar, bu ilkelere dikkat ederek görüşme formunu hazırlamışlardır. Yarı yapılandırılmış görüşme formunda ilköğretim öğrencilerinin depreme yönelik algılarına ve depremi anlamlandırma durumlarına ilişkin görüşlerini belirlemeye yönelik sorulara yer verilmiştir. Görüşmelerin yapılabilmesi için araştırmacı, 15 Nisan

2012 tarihinde görüşmenin belirlendiği okulda ilköğretim öğrencileriyle okul saatleri içerisinde görüşmeleri gerçekleştirmiştir. Araştırmacı, görüşme verilerini not alma yöntemiyle elde etmiştir.

Verilerin Çözümlemesi

Araştırmanın verilerinin çözümlemesinde betimsel analiz tekniği kullanılmıştır. Araştırmacı, görüşmeler tamamlandıktan sonra her bir görüşmenin öncesinde hazırlanmış olan görüşme döküm formuna uygun olarak verilerin dökümünü yapmıştır. Araştırmanın güvenilirliğinin belirlenmesi amacıyla 23 öğrencinin görüşme dökümleri her bir görüşmeci için çoğaltılmış, araştırmacı ve alandan bir uzman tarafından incelenerek verilen yanıtların hazırlanan görüşme kodlama anahtarında yer alıp almadığına bakılmış, uzman, katılımcının yanıtlarını kodlama anahtarında bulamamışsa yeni bir yanıt oluşturmuştur. Bu işlemden sonra araştırmacı ve uzman bir araya gelerek işaretledikleri kodlama anahtarının tutarlılığını karşılaştırmış, eğer araştırmacı ve uzman tarafından ilgili soruda aynı seçenekler işaretlenmişse uzmanlar arası “görüş birliği”, aksi durumda uzmanlar arası “görüş ayrılığı” olarak değerlendirilmiş ve araştırmacının işaretlediği seçenek temel alınmıştır. Tablo-2’de görüşme kodlama anahtarında yer alan soruların öğrencilere uygulanmasına göre güvenilirlik yüzdeleri verilmiştir.

Tablo.2 Öğrenci Görüşme Kodlama Anahtarında Yer Alan Soruların Güvenirlik Yüzdeleri

Sorular	Güvenirlik Yüzdeleri (%)
Soru 1	100.0
Soru 2	77.77
Soru 3	100.0
Soru 4	75.0
Soru 5	85.71
Soru 6	100.0
Soru 7	100.0
Soru 8	100.0
Soru 9	100.0
Soru 10	100.0
Soru 11	83.33
Soru 12	100.0
Soru 13	100.0
Soru 14	100.0
Soru 15	80.0

Tablo-2’de görüldüğü gibi öğrenci görüşme kodlama anahtarında yer alan sorulardan 1. sorunun güvenilirliği % 100, 2. sorunun % 77.77, 3. sorunun % 100, 4. Sorunun % 75.0, 5. sorunun güvenilirliği % 85.71, 6. sorunun % 100.0, 7. sorunun % 100.0, 8. sorunun % 100.0, 9. sorunun % 100.0, 10. sorunun % 100, 11. Sorunun % 83.33, 12 sorunun % 100, 13. sorunun % 100, 14. Sorunun % 100 ve 15. sorunun güvenilirliği % 80.0 olarak elde edilmiştir. Tüm soruların güvenilirlik ortalaması ise 93.45 olarak elde edilmiştir.

Bulgular

Görüşme formunda yer alan her bir soruya ilişkin öğrencilerin belirttiği görüşler, aşağıda tablo olarak sunulmuştur. İlköğretim öğrencilerinin görüşleri kodlanırken; her bir öğrenciye ait görüş, Ç1 (Çocuk1), Ç2, ..., Ç23 biçiminde kodlanmıştır.

Tablo.3 Öğrencilerin Van Depremi sırasında buldukları mekana ilişkin görüşleri

23 Ekim Van Depremi yaşandığı sırada neredeydin? Yanında kimler vardı?	f
a. Evde tek başıyım.	1
b. Dışarıdayım ve yanımda kimse yoktu.	2
c. Kapalı mekanda aile üleriyle birlikteyim.	14
d. Açık alanda arkadaşlarımla birlikteyim.	3
e. Açık alanda aile üleriyle birlikteyim.	3
Görüşler Toplamı	23

Tablo-3'te görüldüğü gibi, 1 öğrenci “evde tek başıyım” kategorisi olarak kodlanırken; 2 öğrenci, “dışarıdayım ve yanımda kimse yoktu” görüşüyle kodlanmıştır. 14 öğrenci, “kapalı mekanda aile üleriyle birlikteyim” biçiminde kodlanırken; 3 öğrenci, “açık alanda arkadaşlarımla birlikteyim” görüşüyle kodlanmış ve 3 öğrenci, “açık alanda aile üleriyle birlikteyim” görüşüyle kodlanmıştır. Deprem sırasında “kapalı mekanda aile üleriyle birlikteyim” biçiminde kodlanan Ç5, “*Alışveriş merkezindeyim, yanımda yeğenim ve abim vardı*” derken Ç11, “*Evdeyim, yanımda kız kardeşim vardı. Annem diğer odadaydı.*” biçiminde görüş belirtmiştir. “*Açık alanda arkadaşlarımla birlikteyim*” biçiminde kodlanan Ç20 ise “*Mahalledeyim yanımda arkadaşlarım vardı*” diye görüş belirtmiştir.

Tablo.4 Öğrencilerin Deprem sırasında ve sonrasında Yaptıkları Eylemlere ilişkin görüşleri

Deprem sırasında ve hemen sonrasında ne yaptın?	f
a. Dışarı çıktım.	8
b. Boş alana kaçtım.	1
c. Deprem sırasında ve hemen sonrasında eve girmedik.	1
d. Deprem sırasında bekledim, deprem bittiğinde dışarı çıktım.	4
e. Aile üyelerime bir şey oldu mu diye eve gittim.	5
f. Bağırдым.	2
g. Korktum.	4
Görüşler Toplamı	25

Tablo-4'te görüldüğü gibi 8 öğrenci deprem sırasında ve hemen sonrasında “dışarı çıktım” biçiminde kodlanırken; 1 öğrenci, “boş alana kaçtım”, 1 öğrenci, “deprem sırasında ve hemen sonrasında eve girmedik”, 4 öğrenci, “deprem sırasında bekledim, deprem bittiğinde dışarı çıktım”, 5 öğrenci, “aile üyelerime bir şey oldu mu diye eve gittim”, 2 öğrenci, “bağırдым” ve 3 öğrenci, “korktum” biçiminde görüş belirtmişlerdir. “Dışarı çıktım” biçiminde kodlanan Ç16, “*Hemen dışarı kaçtık, açık alanda bekledik*” biçiminde görüş belirtmiştir. “Boş alana kaçtım” biçiminde kodlanan Ç3 ise “*Dışarıdayım koşarak boş alana gittim*” biçiminde görüş belirtmiştir. “Deprem sırasında bekledim, deprem bittiğinde dışarı çıktım” biçiminde kodlanan Ç18, “*Hayat üçgeni oluşturduğum küçük kardeşimi de*

yanıma aldım deprem durduktan sonra dışarı çıktım” biçiminde görüş belirtirken; Ç21, *“Deprem sırasında masanın altına girip bayat üçgeni oluşturduğum. Deprem durunca boş bir araziye gittim ve çok korktum”* biçiminde görüş belirtmiştir. *“Aile üyelerime bir şey oldu mu diye eve gittim”* biçiminde kodlanan Ç1, *“Hemen eve geldim ailemin durumunu öğrenmek için”* biçiminde görüş belirtirken; Ç23, *“Eve koştum anne babama bir şey oldu mu diye”* biçiminde görüş belirtmiştir. *“Korktum”* biçiminde kodlanan Ç20, *“Çok korktum hemen eve annemin yanına gittim”* biçiminde yanıt verirken; *“Bağırdım”* biçiminde kodlanan Ç1, *“Deprem sırasında deprem diye bağırdım. Deprem sonrasında koşup eve baktım”* biçiminde görüş belirtmiştir.

Tablo.5 Öğrencilerin depremle ilgili rüya görme durumlarına ilişkin görüşleri

Depremle ilgili rüya gördün mü ya da görüyor musun?	f
a. Depremle ilgili az sıklıkta rüya gördüm.	7
b. Bazı zamanlar depremle ilgili rüya görüyorum.	5
c. Depremle ilgili rüya görmüyorum.	11
Görüşler Toplamı	23

Tablo-5’te görüldüğü gibi *“Depremle ilgili az sıklıkta rüya gördüm”* biçiminde 7 öğrenci görüş belirtirken; 5 öğrenci, *“Bazı zamanlar depremle ilgili rüya görüyorum”* biçiminde ve 11 öğrenci, *“Depremle ilgili rüya görmüyorum”* biçiminde görüş belirtmişlerdir. *“Depremle ilgili az sıklıkta rüya gördüm”* biçiminde kodlanan Ç9, *“Sadece bir ara okulla ilgili olan bir deprem görmüştüm”* biçiminde görüş belirtirken; Ç4, *“Evet görüyordum. Depremden sonraki birkaç gün”* biçiminde görüş belirtmiştir. *“Bazı zamanlar depremle ilgili rüya görüyorum”* biçiminde kodlanan Ç21, *“Bazen deprem ile ilgili rüyalar görüyorum. Özellikle birisinin yanımda depremden bahsetmesiyle”* biçiminde görüş belirtmiştir.

Tablo.6 Öğrencilerin depremi yaşadıkları anı hatırlama sıklıklarına ilişkin görüşleri

Depremi yaşadığın an, aklına ne sıklıkta geliyor? (1’den 10’a kadar sayı versen kaç verirsin?)	f
a. Depremi yaşadığım an, sık aklıma geliyor.	11
b. Depremi yaşadığım an, çok az aklıma geliyor.	2
c. Depremi yaşadığım an, orta derecede aklıma geliyor.	9
d. Aklıma gelmiyor.	1
Görüşler Toplamı	23

Bu sorunun yanıtı dört kategoride toplanmıştır. 1-3 puan aralığında yanıt veren öğrenciler, *“depremi yaşadığım an, çok az aklıma geliyor”* kategorisinde kodlanırken 4-6 puan aralığında yanıtlayan öğrenciler *“depremi yaşadığım an, orta derecede aklıma geliyor”* ve 7-10 puan aralığında yanıt veren öğrenciler *“depremi yaşadığım an, sık aklıma geliyor”* kategorisinde kodlanmıştır. Bu kategoriler dışında *“aklıma gelmiyor”* biçiminde ayrı bir kodlama da yapılmıştır. Tablo-6’da görüldüğü gibi 11 öğrenci *“depremi yaşadığım an sık aklıma geliyor”* biçiminde yanıt verirken; 2 öğrenci, *“depremi yaşadığım an, çok az aklıma geliyor”* biçiminde görüş belirtmişlerdir. *“Depremi yaşadığım an, orta derecede aklıma geliyor”* biçiminde görüş belirten 9 öğrenci bulunurken 1 öğrenci, *“aklıma gelmiyor”* biçiminde yanıt vermiştir. Depremi yaşadığı anın *“sık”* olarak aklına

geldiği biçiminde kodlanan Ç2, “9 veririm, yatarken aklıma geliyor” derken; Ç8, “İki saatte bir, biri beni sarstığında” biçiminde görüş belirtmiştir. “Orta derecede” diye kodlanan Ç7, “5 veririm, eve baktığımda aklımda geliyor her gün” derken; Ç19, “Deprem kelimesini duyduğumda, 5.8 veririm” diye yanıtlamıştır. “Depremi yaşadığım an, çok az aklıma geliyor” biçiminde kodlanan Ç20 ise “Yerin çatlaması, gelmiyor 1” biçiminde görüş belirtmiştir.

Tablo.7 Öğrencilerin deprem sonrası hayatlarında meydana gelen değişikliklere ilişkin görüşleri

Deprem sonrası hayatında ne gibi değişiklikler oldu? Örneğin yaşadığın yer değişti mi?	f
a. Deprem sonrası korkularım oluştu.	4
b. Deprem sonrası daha çok okula gitmeye başladım.	1
c. Deprem sonrası okulumdan ayrıldım.	2
d. Bir süreliğine başka bir yerde yaşadık.	6
e. Bazı insanlar göç etti.	2
f. Deprem sonrası hayatımda değişiklik olmadı.	10
Görüşler Toplamı	25

Tablo-7’de görüldüğü gibi deprem sonrası hayatlarında ne gibi değişimler olduğuna yönelik soruya 4 öğrenci, “Deprem sonrası korkularım oluştu” biçiminde görüş belirtirken; 1 öğrenci, “Deprem sonrası daha çok okula gitmeye başladım” biçiminde, 2 öğrenci, “Deprem sonrası okulumdan ayrıldım”, 6 öğrenci “Bir süreliğine başka bir yerde yaşadık”, 2 öğrenci, “Bazı insanlar göç etti” ve 9 öğrenci, “Deprem sonrası hayatımda değişiklik olmadı” biçiminde görüş belirtmişlerdir. “Deprem sonrası korkularım oluştu” ve “Bir süreliğine başka bir yerde yaşadık” biçiminde kodlanan Ç9, “Sadece yaklaşık bir ay köyde kaldık o kadar. Değişiklik ise düşünce ve korkularımın olması” biçiminde görüş belirtmiştir. “Deprem sonrası daha çok okula gitmeye başladım” biçiminde kodlanan Ç5 ise “Deprem sonrasında daha çok okula gitmeye başladım” biçiminde yanıtlamıştır. “Deprem sonrası okulumdan ayrıldım” biçiminde kodlanan Ç1, “Okulumdan ayrıldım” biçiminde görüş belirtmiştir. “Bir süreliğine başka bir yerde yaşadık” biçiminde kodlanan Ç16, “9 ay boyunca çadırda yaşadık” biçiminde görüş belirtirken; Ç21, “İlk depremde bir değişiklik olmadı ama ikinci depremde ben ve ablam köye gittik, tekrardan Van’a geldik” biçiminde görüş belirtmiştir. “Bazı insanlar göç etti” biçiminde kodlanan Ç20, “Evet her ev hasar gördü ve bazı kişiler taşındı” derken; Ç10, “Yaşadığım yer değişmedi ama birçok akrabalarımızı, arkadaşımızı göç etti” diye yanıtlamıştır. “Deprem sonrası hayatımda bir değişiklik olmadı” biçiminde kodlanan Ç6, “Hayır hayatımda bir değişiklik olmadı” biçiminde görüş belirtmiştir.

Tablo.8 Öğrencilerin herhangi kapalı bir alana girme durumlarına ilişkin görüşleri

Herhangi bir kapalı alana girme konusunda problem yaşıyor musun ya da korkuyor musun?	f
a. Herhangi bir kapalı alana girme konusunda korkuyorum.	9
b. Herhangi bir kapalı alana girme konusunda problem yaşamıyorum.	14
c. Deprem olur diye problem yaşıyorum.	2
Görüşler Toplamı	25

Tablo-8’de görüldüğü gibi 9 öğrenci, “Herhangi bir kapalı alana girme konusunda korkuyorum” biçiminde görüş belirtirken; 14 öğrenci, “Herhangi bir kapalı alana girme konusunda problem yaşıyorum” biçiminde ve 2 öğrenci, “Deprem olur diye problem yaşıyorum” biçiminde görüş belirtmişlerdir. “Herhangi bir kapalı alana girme konusunda korkuyorum” diye kodlanan Ç10, “*Bazen karanlıktan korkuyorum kapalı alanlarda fazla sıklanmayan korkular*” diye yanıtlarken; Ç13, “*Bazen problem yaşıyorum bazen de her an deprem olacak diye korkuyorum*” biçiminde yanıtlamıştır. “Deprem olur diye problem yaşıyorum” biçiminde kodlanan Ç9 ise, “*Evet deprem olup bize zarar gelir diye ama artık fazla değil*” biçiminde görüş belirtmiştir.

Tablo.9 Öğrencilerin deprem sonrası uykusuzluk yaşama durumlarına ilişkin görüşleri

Son zamanlarda uykusuzluk ve bunun gibi problemler yaşıyor musun? Ne zamandan beri sürüyor?	f
a. Deprem olduğundan beri uykusuzluk sorunu yaşıyorum.	3
b. Deprem olduğu zamanlarda uykusuzluk yaşıyordum ama şimdi yaşamıyorum.	1
c. Uykusuzluk gibi sorunlar yaşamıyorum.	19
Görüşler Toplamı	23

Öğrencilerin deprem sonrası uykusuzluk yaşama durumlarına ilişkin görüşlerine bakıldığında, Tablo-9’da görüldüğü gibi 3 öğrenci, “Deprem olduğundan beri uykusuzluk sorunu yaşıyorum” biçiminde görüş belirtirken; 1 öğrenci, “Deprem olduğu zamanlarda uykusuzluk yaşıyordum ama şimdi yaşamıyorum” biçiminde ve 19 öğrenci, “Uykusuzluk gibi sorunlar yaşamıyorum” biçiminde görüş belirtmişlerdir. “Deprem olduğundan beri uykusuzluk sorunu yaşıyorum” biçiminde kodlanan Ç5, “*Evet, deprem olduktan sonra yaşıyorum*” biçiminde görüş belirtirken, Ç16 da “*Depremden beri uykusuzluk var*” biçiminde yorum belirtmiştir. “Deprem olduğu zamanlarda uykusuzluk yaşıyordum ama şimdi yaşamıyorum” biçiminde kodlanan Ç13 ise, “*Deprem olduğu zaman uykusuzluk yaşıyordum, şimdi yaşamıyorum*” biçiminde yanıtlamıştır.

Tablo.10 Öğrencilerin beden duyumlarına ilişkin görüşleri

Zaman zaman vücudunun belli bir yerinde ağrı varmış hissi yaşıyor musun?	f
a. Zaman zaman vücudumun belli yerlerinde ağrı varmış hissi yaşamıyorum.	14
b. Bazen kendimi daha yorgun hissediyorum.	1
c. Zaman zaman vücudumun belli bir yerinde ağrı varmış hissi yaşıyorum.	8
Görüşler Toplamı	23

Tablo-10’a bakıldığında 14 öğrencinin “zaman zaman vücudumun belli yerlerinde ağrı varmış hissi yaşamıyorum” biçiminde, 1 öğrencinin “Bazen kendimi daha yorgun hissediyorum” biçiminde ve 8 öğrencinin ise “Zaman zaman vücudumun belli bir yerinde ağrı varmış hissi yaşıyorum” biçiminde görüş belirttikleri görülmektedir. “Zaman zaman vücudumun belli bir yerinde ağrı varmış hissi yaşıyorum” biçiminde kodlanan Ç17, “*Belimin ağrısını hissediyorum*” derken, Ç11, “*Bazen kollarımda ve ayaklarımda*” biçiminde görüş belirtmiştir. “Bazen kendimi daha yorgun hissediyorum”

biçiminde kodlanan Ç9 ise, “*Bazen kendimi daha bıysuz ve yorgun hissediyorum*” biçiminde görüş belirtmiştir.

Tablo.11 Öğrencilerin katıldıkları sosyal etkinliklere ilişkin görüşleri

Şu anda yaptığın sosyal etkinlikler neler?	f
a. Şu anda yaptığım sosyal etkinlik yok.	2
b. Şu an bir ya da daha fazla yaptığım sosyal etkinlikler mevcut.	21
Görüşler Toplamı	23

Öğrencilerin katıldığı sosyal etkinliklere ilişkin görüşlerine bakıldığında, Tablo-11’de görüldüğü gibi 2 öğrencinin “Şu anda yaptığım sosyal etkinlik yok” biçiminde, 21 öğrencinin ise “Şu an bir ya da daha fazla yaptığım sosyal etkinlikler mevcut” biçiminde görüş belirttikleri görülmektedir. “Şu anda yaptığım sosyal etkinlik yok” biçiminde kodlanan Ç10, “*Şu anda bekliyorum ve sosyal etkinlik yapmıyorum*” biçiminde görüş belirtmiştir. “Şu an bir ya da daha fazla yaptığım sosyal etkinlikler mevcut” biçiminde kodlanan Ç6, “*Kitap okumak, ders çalışmak, futbol oynamak*” diye yanıtlarken, Ç4, “*Her zaman olduğu gibi kitap okuyorum. Müzik dinliyorum*” biçiminde görüş belirtmiştir.

Tablo.12 Öğrencilerin deprem sonrası geleceğe dair planlarına ilişkin görüşleri

Geleceğe dair planların neler? Depremden sonra geleceğe dair planların değişti mi?	f
a. Deprem sonrası geleceğe dair planlarım değişti.	3
b. Gelecekteki evimin sağlam olmasını planlıyorum.	1
c. Depremden sonra geleceğe dair planlarım değişmedi.	16
d. Gelecekte iyi bir okula gitmeyi planlıyorum.	1
e. Gelecekte bir mesleğe sahip olmayı planlıyorum.	13
Görüşler Toplamı	34

Tablo-12’de öğrencilerin geleceğe dair planlarına ilişkin görüşlerine bakıldığında 3 öğrencinin “Deprem sonrası geleceğe dair planlarım değişti” biçiminde, 1 öğrencinin “Gelecekteki evimin sağlam olmasını planlıyorum” biçiminde, 16 öğrencinin “Depremden sonra geleceğe dair planlarım değişmedi” biçiminde, 1 öğrencinin “Gelecekte iyi bir okula gitmeyi planlıyorum” biçiminde ve 13 öğrencinin “Gelecekte bir mesleğe sahip olmayı planlıyorum” biçiminde görüş belirttikleri görülmektedir. “Deprem sonrası geleceğe dair planlarım değişti” ve “Gelecekteki evimin sağlam olmasını planlıyorum” biçiminde kodlanan Ç5, “*Evet, oturacağım evin sağlam olup olmadığına bakacağım*” biçiminde görüş belirtmiştir. “Depremden sonra geleceğe dair planlarım değişmedi” biçiminde kodlanan Ç4 ise, “*Doktor olmak, planlarım hep böyle kaldı*” biçiminde görüş belirtmiştir.

Tablo.13 Öğrencilerin geleceğe yönelik duygularına ilişkin görüşleri

Geleceğe dair ne hissediyorsun?	f
a. Geleceğe yönelik bir şey hissetmiyorum.	3
b. Geleceğe yönelik iyi şeyler olacağını hissediyorum.	16
c. Gelecekte hep ailemle kalmayı istiyorum.	1
d. Geleceğe yönelik kaygılı hissediyorum.	2
e. Öleceğimi hissediyorum.	1
Görüşler Toplamı	23

Öğrencilerin geleceğe yönelik duygularına ilişkin görüşlerine bakıldığında Tablo-13'te görüldüğü gibi 3 öğrenci “Geleceğe yönelik bir şey hissetmiyorum” biçiminde, 16 öğrenci “Geleceğe yönelik iyi şeyler olacağını hissediyorum” biçiminde, 1 öğrenci “Gelecekte hep ailemle kalmayı istiyorum” biçiminde 2 öğrenci “Geleceğe yönelik kaygılı hissediyorum” biçiminde ve 1 öğrenci “Öleceğimi hissediyorum” biçiminde görüş belirtmişlerdir. “Geleceğe yönelik bir şey hissetmiyorum” biçiminde kodlanan Ç15, “*Bir şey hissetmiyorum*” biçiminde görüş belirtmiştir. “Geleceğe yönelik iyi şeyler olacağını hissediyorum” biçiminde kodlanan Ç21, “*Gelecek hayatımda çok güzel değişiklikler olduğunu hissediyorum*” biçiminde görüş belirtirken; Ç4, “*İstediğimi elde edeceğimi hissediyorum*” biçiminde, Ç10, “*Hayatın olumsuzluğuna karşı inşallah geçebilirim. İnşallah daha güzel bir gelecek olur*” biçiminde görüş belirtmiştir. “Gelecekte hep ailemle kalmayı istiyorum” biçiminde kodlanan Ç2, “*Ailemle kalmayı sonsuza kadar*” biçiminde görüş belirtmiştir. “Geleceğe yönelik kaygılı hissediyorum” biçiminde kodlanan Ç16, “*Kaygılıyım, mutsuzum*” biçiminde görüş belirtirken; Ç17, “*Allah’a emanet*” biçiminde görüş belirtmiştir. “Öleceğimi hissediyorum” biçiminde kodlanan Ç14 ise “*Öleceğimi*” biçiminde görüş belirtmiştir.

Tablo.14 Öğrencilerin deprem sonrası akademik başarılarına ilişkin görüşleri

Okuldaki akademik başarıyı genel olarak nasıl buluyorsun? Sence depremden önce ve f sonrası arasında fark var mı?	
a. Akademik başarıyı orta derecede iyi buluyorum ve okul başarısı açısından 2 depremden önce ve sonrası arasında fark var.	2
b. Akademik başarıyı iyi buluyorum ve okul başarısı açısından depremden önce ve 5 sonrası arasında fark var.	5
c. Deprem sonrası notlarım düştü.	2
d. Depremden sonra notlarım yükseldi.	2
e. Akademik başarıyı düşük buluyorum ve okul başarısı açısından depremden önce ve 2 sonrası arasında fark var.	2
f. Okul başarısı açısından depremden önce ve sonrası arasında fark yok.	7
Görüşler Toplamı	20

Tablo-14'te görüldüğü gibi akademik başarıları açısından 2 öğrenci “Akademik başarıyı orta derecede iyi buluyorum ve okul başarısı açısından depremden önce ve sonrası arasında fark var” biçiminde, 5 öğrenci “Akademik başarıyı iyi buluyorum ve okul başarısı açısından depremden önce ve sonrası arasında fark var” biçiminde, 2 öğrenci “Deprem sonrası notlarım düştü” biçiminde, 2 öğrenci “Depremden sonra notlarım yükseldi” biçiminde, 2 öğrenci “Akademik başarıyı düşük buluyorum ve okul başarısı açısından depremden önce ve sonrası arasında fark var” biçiminde ve 7 öğrenci “Okul başarısı açısından depremden önce ve sonrası arasında fark yok” biçiminde görüş belirtmişlerdir. “Deprem sonrası notlarım düştü” biçiminde kodlanan Ç8, “*Evet var, notlarım düştü*” biçiminde yanıtlamıştır. “Depremden sonra notlarım yükseldi” biçiminde kodlanan Ç4, “*Depremden sonra derslerim düzeldi...*” biçiminde görüş belirtirken; Ç5, “*Depremden sonra daha çok başarılı oldum*”

biçiminde görüş belirtmiştir. “Okul başarısı açısından depremden önce ve sonrası arasında fark yok” biçiminde kodlanan Ç21 ise “Okulda ya birinci ya da ikinciyim, hiç fark yok” biçiminde görüş belirtmiştir.

Tablo. 15 Öğrencilerin aileleriyle yaptıkları sosyal etkinliklere ilişkin görüşleri

Ailenle yaptığın sosyal etkinlikler neler? Depremden sonra da devam ediyor mu?	f
a. Ailemle yaptığım bir ya da birden fazla sosyal etkinlik mevcut.	16
b. Ailemle yaptığımız sosyal etkinlik depremden sonra devam etmiyor.	1
c. Ailemle yaptığımız sosyal etkinlikler depremden sonra da devam ediyor.	13
d. Ailemle yaptığımız sosyal etkinlik mevcut ancak deprem sonrası sıklığı azaldı.	1
Görüşler Toplamı	31

Öğrencilerin aileleriyle yaptıkları sosyal etkinliklere ilişkin görüşlerine bakıldığında Tablo-15’te görüldüğü gibi 16 öğrenci “Ailemle yaptığım bir ya da birden fazla sosyal etkinlik mevcut” biçiminde, 1 öğrenci “Ailemle yaptığımız sosyal etkinlik depremden sonra devam etmiyor” biçiminde, 13 öğrenci “Ailemle yaptığımız sosyal etkinlikler depremden sonra da devam ediyor” biçiminde ve 1 öğrenci “Ailemle yaptığımız sosyal etkinlik mevcut ancak deprem sonrası sıklığı azaldı” biçiminde görüş belirtmişlerdir. “Ailemle yaptığım bir ya da birden fazla sosyal etkinlik mevcut” biçiminde kodlanan Ç23, “Ailece oturup konuşmak, şakalaşmak” biçiminde görüş belirtmiştir. “Ailemle yaptığımız sosyal etkinlik depremden sonra devam etmiyor” biçiminde kodlanan Ç2, “Hayır, etmiyor” biçiminde yanıtlamıştır. “Ailemle yaptığımız sosyal etkinlikler depremden sonra da devam ediyor” biçiminde kodlanan Ç18, “Ailemle sohbet ediyoruz hala devam ediyor” biçiminde, Ç22, “Sohbet, TV vb. hiç değişmedi” biçiminde, Ç9 ise “Televizyon izlemek, oyun oynamak, devam ediyor” biçiminde görüş belirtmiştir. “Ailemle yaptığımız sosyal etkinlik mevcut ancak deprem sonrası sıklığı azaldı” biçiminde kodlanan Ç5, “TV izlemeyi ama depremden sonra daha az izliyoruz” biçiminde görüş belirtmiştir.

Tablo.16 Öğrencilerin ailelerinden algılanan başarı desteğine ilişkin görüşleri

Ailenin senin başarıya desteği var mı? (1’den 10’a kadar kaç puan verirsin?)	f
a. Ailemin benim başarıma desteği yüksek düzeyde mevcut.	19
b. Ailemin benim başarıma desteği var.	23
Görüşler Toplamı	42

Tablo-16’ya bakıldığında öğrencilerin ailelerinden algıladıkları başarı desteğine ilişkin görüşleri görülmektedir. 19 öğrenci “Ailemin benim başarıma desteği yüksek düzeyde mevcut” biçiminde görüş belirtirken; 23 öğrenci “Ailemin benim başarıma desteği var” biçiminde görüş belirtmişlerdir. Bu sorunun yanıtı iki kategoride toplanmıştır. Ailenin desteğine yönelik 7-10 puan aralığında puan veren öğrencilerin yanıtları “Ailemin benim başarıma desteği yüksek düzeyde mevcut” biçiminde kodlanırken; diğer yanıtlar, “Ailemin benim başarıma desteği var” biçiminde kodlanmıştır. Bu sorunun yanıtları, öğrencilerin 4-10 puan aralığından daha az puanlama belirtmedikleri göz önüne

alınarak ve aile desteklerini belirtmeleri dikkate alınarak iki kategoride toplanmıştır. “Ailemin benim başarıma desteği yüksek düzeyde mevcut” biçiminde kodlanan Ç18, “*Evet var, bana çok moral veriyorlar, 7*” biçiminde görüş belirtirken; Ç6, “*Var, 10 puan veririm*” biçiminde görüş belirtmiştir.

Tablo.17 Öğrencilerin aile içindeki bireylerin birbirine olan tutumlarına ilişkin görüşleri

Aile içindeki bireylerin birbirine olan tutumları sence nasıl? Sence depremden sonra bu f tutumda değişiklikler oldu mu?	f
a. Depremden sonra aile bireylerinin birbirine olan tutumları değişmedi.	12
b. Deprem sonrası aile bireylerinin birbirine olan tutumlarında değişiklik oldu.	10
c. Deprem sonrası aile bireylerinin birbirlerine olan tutumlarında olumlu değişiklik oldu.	6
d. Aile bireylerinin birbirine karşı tutumları iyi düzeyde.	9
Görüşler Toplamı	37

Öğrencilerin aile içindeki bireylerin birbirine olan tutumlarına ilişkin görüşlerine bakıldığında Tablo-17’de görüldüğü gibi 12 öğrenci “Depremden sonra aile bireylerinin birbirine olan tutumları değişmedi” biçiminde, 10 öğrenci “Deprem sonrası aile bireylerinin birbirine olan tutumlarında değişiklik oldu” biçiminde, 6 öğrenci “Deprem sonrası aile bireylerinin birbirlerine olan tutumlarında olumlu değişiklik oldu” biçiminde ve 9 öğrenci “Aile bireylerinin birbirine karşı tutumları iyi düzeyde” biçiminde görüş belirtmişlerdir. Deprem sonrası aile bireylerinin birbirlerine olan tutumlarında olumlu değişiklikler olduğunu belirten Ç3, “*Evet, aile içindeki bireylerin birbirine olan tutumu arttı*” biçiminde görüş belirtirken, Ç13, “*Her zaman tutumluları depremden sonra daha çok birbirine bağlandılar*” biçiminde yanıtlamıştır. Depremden sonra aile bireylerinin birbirine olan tutumların değişmediği algısına sahip olan Ç6, “*Ailemin içindeki bireylerin birbirine olan tutumları çok iyi, depremden sonra da değişmedi*” biçiminde görüş belirtmiştir.

Görüşülen çocuklardan Ç5, 23 Ekim Van Depremi sırasında, “kapalı mekanda aile üyelerimle birlikteydim” derken, deprem sırasında “dışarı çıktım” ve depremle ilgili görülen rüyalara yönelik “bazı zamanlar depremle ilgili rüya görüyorum” diye yanıt vermiştir. Ç5, “depremi yaşadığım an, sık aklıma geliyor”, “herhangi bir kapalı alana girme konusunda korkuyorum”, “deprem olduğundan beri uykusuzluk sorunu yaşıyorum”, “deprem sonrası geleceğe dair planlarım değişti, gelecekteki evimin sağlam olmasını planlıyorum” biçiminde görüş belirtmiştir. Ç5, sosyal etkinliklere yönelik, “Şu anda bir ya da daha fazla yaptığım sosyal etkinlikler mevcut” biçiminde görüş belirtmiştir. Deprem sonrası derslerini daha olumlu düzeyde algılayan Ç5, “depremden sonra notlarım yükseldi” yanıtını vermiştir. Aile üyelerinin birbirine olan tutumu iyi olarak algılayan Ç5, “Deprem sonrası aile bireylerinin birbirlerine olan tutumlarında olumlu değişiklik oldu” biçiminde görüş belirtmiştir.

Sonuç ve Tartışma

Görüşmeye katılan çocukların çoğu deprem sırasında aile üyeleriyle birlikte kapalı mekanda olduklarını belirtmiştir. Çocukların büyük bir kısmı deprem sırasında dışarı çıktıklarını ve bir kısmı da aile üyelerine bir şey oldu mu diye eve gittiklerini belirtmiştir. Çocukların büyük bir kısmı depreme ilgili rüya görmediğini, bir kısmı depreme ilgili az sıklıkta rüya gördüğünü belirtmiştir. Çocukların çoğu, depremi yaşadığı anın sık aklına geldiğini ve büyük bir kısmı da orta derecede aklına geldiğini belirtmiştir. Çocukların çoğu deprem sonrası hayatında bir değişiklik olmadığı algısına sahipken bir kısmı, bir süreliğine başka bir yerde yaşamalarını değişiklik olarak algılamıştır. Çocukların çoğu herhangi bir kapalı alana girme konusunda problem algısına sahip değilken; bir kısmı herhangi bir kapalı alana girme konusunda korktuğunu belirtmiştir. Çocuklardan çoğu sosyal etkinliğe katıldığını belirtmiştir. Çocukların çoğu iyi bir gelecek algısına sahip olduğunu ve az bir kısmı geleceğe yönelik planlarının değiştiğini belirtmiştir. Çocukların bir kısmı deprem sonrası akademik başarısının değiştiği ve başarısının artış gösterdiği algısına sahip olduğu sonucu bulunmuştur. Ailenin başarıya dönük desteğinin yüksek düzeyde olduğu algısına çocukların çoğunluğunun sahip olduğu bulunmuştur. Çocukların çoğunluğu, deprem sonrası aile üyelerinin birbirine olan tutumlarının değişmediğini, bir kısmı ise deprem sonrası aile üyelerinin birbirlerine olan tutumlarında olumlu değişiklik olduğu görüşünü belirtmiştir. Çocukların sosyo-ekonomik durumları incelendiğinde, 19 öğrencinin aile aylık gelirlerinin 0-1000TL arasında olduğu görülmektedir. Buna ek olarak 21 çocuk, evlerinin hasar durumunun olduğunu ve evlerinin hasarlı olmasına rağmen aynı evlerinde yaşamaya devam ettiklerini belirtmişlerdir. Bu durum yaşanan travmatik anının sosyo-ekonomik durumla ilişkili olarak çocuklar üzerinde daha çok etki yaratabileceği biçiminde yorumlanabilir.

Öğrencilerin bir kısmı, deprem sırasında eve koştuklarını ve sevdikleri aile üyelerine bir şey oldu mu diye kaygılandıklarını belirtmişlerdir. Yapılan araştırmalara bakıldığında deprem yaşayan ergenlerin deprem sırasında sevdikleri için kaygılandıklarını ortaya koyan çalışmalara rastlanmaktadır. Roussos, Goenjian, Steinberg, Sotiropoulou, Kakaki, Kabakos, Karagianni ve Manouras (2005), araştırmalarında 1999'da AnoLiosia'da (Yunanistan) meydana gelen depremi yaşayan ergenlerin depreme maruz kalma tepkilerini değerlendirmeyi amaçlamışlardır. Araştırmacılar, DSM-IV'te belirlenen TSSB kriterlerini göze alarak oluşturulan "Depreme maruz kalma ölçeğini-Earthquakeexposurescale" kullanmışlardır. Araştırmacılar, "deprem sırasında sevdiği biri veya arkadaşı ölmüştür diye korkma" değişkeni açısından AnoLiosia şehrindeki kızların (%75.4), erkeklerden (%66.8) anlamlı biçimde daha çok kaygılandığı sonucunu elde etmişlerdir. Deprem, tsunami gibi afetler sonrası da çocukların ölüme dair korku yaşadıkları ve sevdiklerine birşey olacak diye kaygılandıklarını ortaya koyan araştırmalar görülebilmektedir. Hafstad, Haavind ve Jensen

(2012), araştırmalarında 2004 Güneydoğu Asya Tsunami felaketi yaşayan Norveçli ailelerden 51 ebeveynle yüz yüze görüşmeleri içeren travma çalışmalarını gerçekteşirmişlerdir. Araştırmacılar, tsunaminin çocuklar üzerindeki etkilerini belirlemeyi ve ebeveynlerinin çocuklara afet sonrası nasıl destek olduklarını ortaya koymayı amaçlamışlardır. Tsunamiden 10 ay sonra yapılan görüşmeler, deneyimli psikologlar ve psikiyatristler tarafından gerçekteşirilmiş olup; 6-18 yaş aralığındaki çocukların ebeveynlerinin çalışmaya katıldığı araştırmacılar tarafından belirtilmiştir. Araştırmacılar; ebeveynlerin, çocuklarının tsunami sonrası ölüm korkusu yaşadıklarını ya da kardeşlerini, ebeveynlerini kaybetme korkusu yaşadıklarını, kabuslar gördüklerini belirttiklerini ortaya koymuşlardır.

Öğrencilerin bir kısmı deprem sırasında evde olduklarını ve hayat üçgeni oluşturduklarını belirtirken bir kısmı dışarıda olduklarını ve depremden korunmak için boş alana kaçtıklarını belirtmiştir. Literatürdeki araştırmalara bakıldığında, deprem sırasında depremden korunmak için çocukların ne düşündüklerini ortaya koyan araştırmalar görülmektedir. Şimşek (2007), araştırmalarında, okul öncesi ve ilköğretim 1., 2., 6. ve 8. sınıf çocuklarının depreme yönelik düşüncelerini, görüşlerine dayalı olarak ortaya koymayı amaçlamışlardır. Çocukların deprem sırasında depremden korunmak için ne yapabilecekleri sorusuna depremin meydana gelmediği bir alana kaçabilecekleri, banyoda saklanabilecekleri, pencereden yardım isteyebilecekleri gibi yanıtlar verdikleri araştırmacılar tarafından bulunmuştur.

Araştırma sonuçlarına bakıldığında öğrencilerin bir kısmı deprem sırasında korktuklarını ve bağırdıklarını belirtmişlerdir. Öğrencilerin bir kısmı deprem sonrası uyku sorunları yaşadığını da belirtmişlerdir. Yorbık, Türkbay, Ekmen, Demirkan ve Söhmen (1999), araştırmalarında, 17 Ağustos ve 12 Kasım 1999'da yaşanan deprem felaketlerinden sonra çocuk ve ergenlerde oluşan TSSB'nin araştırılmasını amaçlamışlardır. Araştırmacılar, DSM-IV tanı ölçütleri ile TSSB Belirti Tarama formu oluşturmuşlar ve ergenlerle görüşerek doldurmuşlardır. Araştırmacılar, ergenlerin depremi yaşama sırasında aşırı korku ve çaresizlik yaşadıkları sonucunu bulmuştur. Araştırmacılar ayrıca, ergenlerin deprem sonrası uykularında irkilmelerinin oluştuğu sonucunu bulmuşlardır.

Öğrencilerin bir kısmı, depremi yaşadıkları anın sık olarak akıllarına geldiği biçiminde görüş belirtmişlerdir. Şalcıoğlu, Başoğlu ve Livanou (2003), çalışmalarında, 1999 Türkiye'de meydana gelen Marmara depreminden 20 ay sonra deprem yaşayan insanların TSSB'nin etkilerinin devam edip etmediğini araştırmışlar ve deprem sonrası oluşan psikolojik sıkıntıların uzun süreli etkilerinin olduğu hipotezini oluşturmuşlardır. Araştırmacılar, katılımcılardan elde ettikleri veriler doğrultusunda katılımcıların TSSB belirtilerine yönelik % 53'ünün depreme yönelik anıyı tekrarlı hatırladıkları (flashbacks), % 26'sının kabus gördüğu ve % 56'sının anıyı hatırladıklarında stres yaşadıkları sonuçlarını elde etmişlerdir.

Araştırma sonuçlarına bakıldığında, çocukların bir kısmı deprem sonrası notlarının yükseldiğini belirtmiştir. Bu durumun meydana gelmesinde çeşitli etkenlerin rol oynaması söz konusu olabilir. Öğrencilerin, “deprem” düşüncesinden uzaklaşmak amacıyla derslerine daha çok yöneldikleri gibi bir yorum yapılabilir. Ders çalışıyor olmanın, hayatın devam ettiğini gösteren bir etkinlik olabildiği gibi bir yorum da yapılabilir. Bir etkinlik yapıyor olmanın öğrencilere mutluluk duygusu sağladığı biçiminde başka bir yorum da yapılabilir. Bu yorumların yanı sıra öğrencilerin var olan yeteneklerinin yaşanan bir travmatik anı sonrası daha çok artış gösterdiği biçiminde de düşünülebilir. Bu durum travma sonrası büyüme kavramını öne çıkarmaktadır. Öğrencilerin bir kısmı ise deprem sonrası aile üyelerinin birbirine daha çok bağlandıkları, ilişkilerinin daha iyi yönde geliştiğini belirtmişlerdir. Bu durum da çeşitli nedenlerle meydana gelmiş olabilir. Öğrencilerin ailelerin birbirlerini kaybetme kaygısı yaşamaları nedeniyle bu şekilde davranışlar geliştirdikleri biçiminde yorumlanabilir. Buna ek olarak travma sonrası aile üyelerinin birbirlerine karşı olan olumlu duygularının artış gösterebildiği biçiminde bir yorum da yapılabilir. Literatürde “travma sonrası büyüme” kavramına yönelik araştırmalara rastlanmaktadır. Vazquez, Cervellon, Perez-Sales, Vidales ve Gaborit (2005), araştırmalarında 2001 El Salvador depreminden sonra kurulan en büyük iki çadır kentte yaşayan kişilerin olumlu başa çıkma durumlarını ve olumlu duyguların varlığını araştırmayı amaçlamışlardır. Araştırmacılar, depremden etkilenen kişilerle çadır kentlerde görüşmeler gerçekleştirmişler ve bireylerin kamp yaşamı boyunca sahip oldukları olumlu bilişlere ve deneyimledikleri duygu durumlarına bakmışlardır. Depremden etkilenen birçok kişinin olumlu tepkilere ve duygulara sahip oldukları sonucu ortaya çıkmış ve travma sonrası büyüme tepkilerinin, travmatik deneyimden korunmak için tampon unsuru gördüğü yorumu araştırmacılar tarafından yapılmıştır. Yu, Lau, Zhang, Mak, Choi, Lui, Zhang ve Chan (2010) da, çalışmalarında Sichuan Depremi sonrası ergenlerde travma sonrası büyüme durumunu araştırmışlardır. Araştırmacılar, ergenlerin travma öncesindeki olumsuz düşüncelerinin deprem sonrası olumlu yönde değiştiği ve “öğretmenlerden algılanan güvenlik duygusu” gibi değişkenlerin travma sonrası büyüme düzeyi ile ilişkili olduğu sonucunu bulmuşlardır.

Araştırmanın sonuçları doğrultusunda birtakım önerilerde bulunulmuştur. Çocukların bir kısmında (depremden 6 ay sonra) kapalı alanlara girme korkusu, uyku sorunları ve geleceğe yönelik kaygılı düşünceler gibi sıkıntılar oluşmuştur. Buna yönelik farklı araştırmalar yapılmalı ve travmayuzun süreli müdahale kapsamında çocuk, ergenlere yönelik çeşitli psiko-sosyal hizmetler verilmelidir. Çocukların depremden 6 ay sonra, yaşamlarındaki olumlu değişimlere de dikkat çektikleri görülmüştür. Bu durum travma sonrası büyüme kavramını ortaya çıkarmaktadır. Gelecek çalışmalarda travma sonrası büyümeye ilişkin farklı çalışmalar da yapılabilir ve travma sonrası olumlu algılamalara daha çok dikkat çekilebilir.

Kaynakça

- AFAD (2011). “Van Depremleri Faaliyet Raporu”, www.afad.gov.tr adresinden 05.06.2014 tarihinde edinilmiştir.
- Amerikan Psikiyatri Birliği (2000). *Psikiyatride Hastalıkların Tanımlanması ve Sınıflandırılması Elkitabı Yeniden Gözden Geçirilmiş Dördüncü Baskı (DSM-IV-TR)*. Amerikan Psikiyatri Birliği, Washington DC’den çeviren Köroğlu, E. Ankara: Hekimler Yayın Birliği.
- Amerikan Psikiyatri Birliği (2014). *Ruhsal Bozuklukların Tanısal ve Sayımsal Elkitabı, Beşinci Baskı (DSM-V-TR)*. Tanı Ölçütleri Başvuru Elkitabı’ndan çev. Köroğlu, E. Ankara: Hekimler Yayın Birliği.
- Berkem, M.,Çevikaslan, A. ve Sabuncuoğlu, O. (2003). Marmara Depremi’nden etkilenen iki ayrı bölgede ergenlerde depresyon, kaygı ve davranış. *Klinik Psikiyatri*, 6, 189-197.
- Erkan, S. (2010). Deprem yaşayan ve yaşamayan okul öncesi çocukların davranışsal/duygusal sorunlarının karşılaştırmalı olarak incelenmesi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28 (2), 55-56.
- Fan, F., Zhang, Y., Yang, Y., Mo, L. & Liu, X. (2011). Symptoms of posttraumatic stress disorder, depression, and anxiety among adolescents following the 2008 Wenchuan earthquake in China. *Journal of Traumatic Stress*, 24 (1), 44–53.
- Hafstad, G., S., Haavind, H. & Jensen, T., K. (2012). Parenting after a natural disaster: a qualitative study of Norwegian families surviving the 2004 Tsunami in Southeast Asia. *J Child Fam Stud*, 21, 293-302.
- Hızlı, F., G., Taşkıntuna, N., Işıklı, S., Kılıç, C. ve Zileli, L. (2009). Predictors of posttraumatic stress in children and adolescents. *Children and Youth Services Review*, 31, 349-354.
- İşmen, A., E. (2006). Depremin psikolojik etkileri: Daha az zarar görmek mümkün mü? *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 16 (1), 349-362.
- Karasar, N. (2011). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Kardaş, F. (2013). *Van Depremi’ni Yaşayan Üniversite Öğrencilerinin Travma Sonrası Stres Travma Sonrası Büyüme ve Umutsuzluk Düzeylerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Yüzüncü Yıl Üniversitesi: Van.
- Lai, B., S., Greca, A., M., L., Auslander, B., A. & Short, M., B. (2013). Children’s symptoms of posttraumatic stress and depression after a natural disaster: Comorbidity and risk factors. *Journal of Affective Disorders*, 146, 71-78.
- Meyerson, D., Grant, K., E., Carter, J., S. & Kilmer, R., P. (2011). Posttraumatic growth among children and adolescents: A systematic review. *Clinical Psychology Review*, 31, 949-964.
- Mutch, C. (2013).“Sailing through a river of emotions”: capturing children’s earthquake stories. *Disaster Prevention and Management*, 22 (5), 445-455.
- Özceylan, D. ve Coşkun, E. (2012). Van Depremi sonrası yaşananlar ışığında sosyal ve ekonomik zarar görülebilirlik çalışmalarının önemi. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İİBF Dergisi*, 7 (1), 167-186.
- Roussos, A., Goenjian, A., K., Steinberg, A., M., Sotiropoulou, C., Kakaki, M., Kabakos, C., Karagianni, S. & Manouras, V. (2005). Posttraumatic stress and depressive reactions among children and adolescents after the 1999 earthquake in Ano Liosia, Greece. *Am J Psychiatry*, 162 (3), 530-537.

- Şalcıoğlu, E., Başoğlu, M. & Livanou, M. (2003). Long-term psychological outcome for non-treatment-seeking earthquake survivors in Turkey. *The Journal of Nervous and Mental Disease*, 191 (3), 154-160.
- Şenol, S. (2006). *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı*. Ankara: HYB Yayıncılık.
- Şimşek, C., L. (2007). Children's ideas about earthquakes. *Journal of Environmental & Science Education*, 2 (1), 14-19.
- Türnüklü, A. (2000). Eğitim bilim araştırmalarında etkin olarak kullanılabilir nitel bir araştırma tekniği görüşme. *Kuram ve Uygulamalarda Eğitim Yönetimi Dergisi*, 24, 543-559.
- Vazquez, C., Cervellon, P., Perez-Sales, P., Vidales, D. & Gaborit, M. (2005). Positive emotions in earthquake survivors in El Salvador. *Journal of Anxiety Disorders*, 9 (3), 313-328.
- Yang, J., Yang, Y., Liu, X., Tian, J., Zhu, X. & Miao, D. (2010). Self-efficacy, social support, and coping strategies of adolescent earthquake survivors in China. *Social Behavior and Personality*, 2010, 38(9), 1219-1228.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2011). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yorbık, Ö., Türkbay, T., Ekmen, M., Demirkan, S. ve Söhmen, T. (1999), Çocuk ve ergenlerde depremle ilişkili travma sonrası stres bozukluğu belirtilerinin araştırılması. *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi*, 6 (3), 158-164.
- Yu, X., Lau, J., T., F., Zhang, J., Mak, W., W., S., Choi, K., C., Lui, W., W., Zhang, J. & Chan, E., Y., Y. (2010). Posttraumatic growth and reduced suicidal ideation among adolescents at month 1 after the Sichuan Earthquake. *Journal of Affective Disorders*, 123 (1), 327-331.
- Xu, J. & Liao, Q. (2011). Prevalence and predictors of posttraumatic growth among adult survivors one year following 2008 Sichuan earthquake. *Journal of Affective Disorders*, 133 (1-2), 274-280.
- Zhang, W., Jiang, X., Ho, K-W. & Wu, D. (2011). The presence of post-traumatic stress disorder symptoms in adolescents three months after an 8.0 magnitude earthquake in southwest China. *Journal of Clinical Nursing*, 20, 3057-3069.

Extended English Abstract

Introduction

Earthquakes have an important condition in natural disasters depending upon causing death, occurring suddenly and destructive features in a wide area (Berkem, Çevikaslan ve Sabuncuoğlu, 2003). Natural disasters threaten the physical integrity of people causing problems such as emotional, cognitive and physical difficulties. When the person's individual experience including earthquake is investigated, being exposed to sudden events as seeing the restaurant that crumbled few hours after the dinner or considering loved one suddenly wounded can affect his/her life (İşmen, 2006). Natural disasters such as earthquakes can be credited as a "traumatic event".

In the face of having a real death threat, the condition as having the sense of threat to the integrity of physical event himself/herself or anyone else is called the traumatic event (DSM-IV-TR). Post-traumatic stress disorders (PTSD) constitute a set of psychological effects such as frightening dreams about sudden incidents, tending to avoid thoughts, emotions or speech accompanying the trauma, having difficulties to remember some of the details, getting away from people (DSM-IV-TR). On the other hand, according to the DSM-V-TR post traumatic stress

disorders are interpreted as observation of moods that indicate continuity as horror, anger, embarrassment, alienation from others, focus problems, guard condition at any moment, reduction of daily functions.

Like adults, children can response PTSD, in front of the events including trauma as earthquakes.

In addition to that earthquakes can cause the psychological distress in children such as cognitive, emotional and behavioral problems as well as lack of confidence and despair against future, somatic complaints and symptoms of depression Fan, Zhang, Yang, Mo ve Liu, 2011; Şenol, 2006). In order to scope of interventions after earthquake, it can be significant to reveal how the elementary school students experienced and perceived the earthquake after that disaster. For this purpose, the students' perceptions of the earthquake and psycho-social impacts of that among students have been studied according to the opinions of those.

Method

The research is done based on descriptive survey model within the qualitative research model including semi-structured interview method. The subject group of the research is 23 volunteers consisting of 12 girls and 11 boys all of whom experienced the Van earthquake attending secondary school at Van city center.

Findings

The children's opinions were encoded according to their answers of the interviewing form. While the student's opinions were encoded, each of those was indicated as C1 (Child 1), C2, , C23.

In the light of findings, the themes as the student's opinions of the space they waited during the earthquake, opinions of the acts that they had done during and just after the event, opinions related to the conditions of having dreams about the event or not, have been revealed. According to the theme including student's opinions of the space they waited during the earthquake, while Ç18 stated; *"I created life triangle, took my little brother behalf myself. I went outside whenever earthquake stopped."* Ç21 said; *"During the earthquake I waited under the desk in a life triangle situation. When earthquake stopped I felt so frightened and went to the empty land."* Moving onto the theme of entering enclosed spaces after earthquake, Ç10 coded as being scared about entering any closed space stated; *"Sometimes indoor areas I'm afraid of the dark yet not frequently."* On the other hand, Ç13 replied to this theme as; *"Sometimes I have problems sometimes I'm scared in case an earthquake can occur at any moment."*

In addition to these, the themes including opinions of those as frequency of flashbacks, changes in their lives after the event, conditions about entering a closed field, the attitudes in the family after the event, the future plans and feelings about future are presented. When it comes to the positive changes about the attitudes in the family, while Ç3 stated *"Yes, the attitudes of each individual to the other in the family grown."* Ç13 reported *"they were connected all the time, they linked to one another better after the earthquake."* From another point of view Ç6 stated *"The attitude of each member to another in the family is admirable, it has not changed after the earthquake."*

Result

Most of children who participated the interview, reported that they were with the family members in closed areas during the earthquake. Students stated that they were outside; they were running their homes to find out the status of their families during the earthquake and just after that. Moving onto the other theme, most of children indicated that the moment of the event came to their minds frequently after the event. In addition to those, most of children stated that they had a positive perception about the future. Some of children asserted that their academic achievement rose.